

Končno še nekaj o jeziku: Vsak bralec bode našel v knjigi izraze, pa tudi oblike ali razvrstitev besed, torej marsikaj, s čimer ne bode zadovoljen. Deloma je temu vzrok neenakost naše pisave, vendar mislim, da bi lahko opustil Vošnjak besede, kakor stalež ali razkomadan, ker se glasi veliko lepše stan ali razkosan. Čemu grško-srbohrvaška izposojenka razkomadanost, ko imamo za to lep domač izraz? Ni prav, da hočemo onečistiti svoj jezik celo z neslovanskimi tujkami na ljubo novoilirskemu gibanju. Rajši naj čistijo v takih slučajih Iliri onkraj Kolpe in Sotle svoj jezik z našimi besedami.

Dr. Lokar.

Dr. Matko Potočnik, Vojvodina Koroška. II. zvezek. Zgodovinski opis. S 13 slikami. Izdala „Matica Slovenska“. Ljubljana, 1910. V. 8°. 148 + II. str. (Slovenska zemija“, VI. del).

Pri oceni drugega zvezka Potočnikove knjige bi moral navesti iste stare napake glede načrta „Slovenske zemlje“, kakor sem jih omenil lani o prvem snopiču (prim. „Lj. Zvon“ 1910, str. 497); kajti tudi z zgodovinskega stališča ne moremo odobravati opisovanja slovenske zemlje po sedanjih političnih pokrajinah. Na ta način se ponavljajo ista poglavja, n. pr. karakteristika prazgodovinske dobe, priselitev Slovencev itd., ali pa se za več dežel enotne dobe tako raztrgajo, da ne dobimo nikjer dovolj jasne slike: Turški boji, protestantizem itd. se omenjajo pri vseh deželah, o njihovem pomenu za Slovence kot narod pa še nismo slišali zaključne sodbe.

Potočnikovo delo je spretno sestavljena poljudno znanstvena kompilacija, ki bo ugajala predvsem Koroščem, ker nudi precej podrobnosti in lokalnih zanimivosti; posebno pa nas veseli odločno narodni duh, ki preveva knjigo. Žal, da gospod pisatelj tudi letos ne navaja uporabljene literature. Razdelitev tvarine po vladarjih je zastarela in ne odgovarja več modernemu zgodovinskemu opisu. Zunanji politični dogodki so razpredeni preširoko, prekratko pa se opisuje notranja, socialna zgodovina koroških Slovencev, in edino ta je naša prava zgodovina. — Da so maloštevilne slike v tako važni Matici publikaciji s par izjemami slabe, to ni pisateljeva krivda.

Jos. Breznik.

Slavko Klepec, Zbirka slovenskih citatov in aforizmov. V Ljubljani 1910. Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 8°. XIV. + 212 str. Cena broš. K 2-50, vez. K 3-50.

G. Klepec je marljivo čital naše pesnike in leposlovce, in kadar je srečal po svoji sodbi kako duhovito misel, jo je zabeležil, in ko je postal kupček zapiskov primerno visok, jih je po abecednem redu razvrstil, zaznamoval s številkami od 1—1086, izročil tiskarju, in tako smo dobili novo knjigo z dokaj čedno zunanostjo. Pa tudi njena notranost bi lahko bila mnogo zanimivejša, ako bi njen urednik bolj izbiral ko pa nabiral, ako bi nabrano gradivo uredil po vsebini in ne mehanično po abecedi začetnic. Tako je na pr. Gregorčičeva pesem „V srce si glej!“ razkosana v manjše in večje dele pod številkami 5, 800, 830 in 1027. Enako se je godilo tudi drugim. Stvarni seznamek pred citati je namreč sestavljen prenerodno in prepovršno, da bi nam služil tako, kakor na pr. Friedov v slovarčku nemških citatov iz Reklamke, ki je bil našemu nabiratelju najbrž vzor. Citatom je dodal vir: pisatelja in spis; toda k navedbam virov bi lahko pripomnili to in ono. — Med raznimi dobrimi deli, ki jih naša kritična javnost pripisuje tej knjigi, sem čital nekje dovtipu podobno opazko, da bo ta zbirka dobrodošla zakladnica učiteljem slovenščine, ko bodo v zadregi za naslove nalog. Mislim pa, da bodo gospodu nabiratelju

še bolj hvaležni oni, ki morajo v potu svojega obraza iskati primernih fraz za staromodne albume naših institutk; tem na ljubo je nanizal g. Klepec v svojo zbirko dolgo vrsto plitvih in gapljivih citatov — o ljubezni.

J. Poljanec.
No tax album se mi greh — nikar prijatelji; ne nivelizirajmo vse!
Ante Beg, Slovensko-nemška meja na Kočevskem. V Ljubljani 1911.
 Založil L. Schventner 8°. 46 str. Cena K 1.—

S to brošuro je g. Beg zaključil v glavnih obrisih pregled o slovensko-nemški meji. O jezikovni meji na Kočevskem je pisatelj poročal na prvem obrambnem tečaju meseca julija 1910 v Ljubljani, in v tej prvotni obliki je izšel spis tudi v tisku. Vsebina mu je informativnega in agitatoričnega značaja, tuintam nekoliko tendenciozno pobarvana. Najbolj zanimivi so oddelki, v katerih nam opisuje jezikovne razmere posameznih občin na podlagi vladne in zasebne statistike. Poučno za nas bo primerjanje teh rezultatov s številkami zadnjega ljudskega štetja; najbrž se še tudi na Kočevskem ni ustavilo sistematično in nasilno izpodrivanje našega življa. Prodirajoči element Slovenci nismo bili nikdar, da pa nam peša tudi defenzivna moč, to je slaba perspektiva za bodočnost. — Pisatelj je dodal par črtic o nemških kolonijah na Gorenjskem, te so: Šiška, Domžale, Jesenice, Sava, Javornik, Trzič, Mojstrana in Fužine. Na podlagi izida ljudskega štetja l. 1900 je sestavil l. Mačkovšek o Kočevskem pregledno karto, na kateri so naznačene med drugim tudi vse politične meje. — Aktualna knjižica bodi priporočena vsem, ki imajo voljo in moč nesebično pomagati slovenskemu narodu!

J. Š.

Zemljevid važnejših rudninskih najdišč na Kranjskem in v sosednjih pokrajinah. Iz dr. VI. Herletove knjige Kemija in mineralogija. Ljubljana 1911. Izdalo in založilo društvo slov. profesorjev v Ljubljani. Cena 30 v. —

„Ruda, kupčija tebe redé!“ poje o naši domovini Valentin Vodnik. Zares — z rudami je slovenska domovina precej obdarjena, kakor kaže ta zemljevid. A od Vodnikovih časov se je marsikaj izpremenilo. Takrat je Kranjsko slovelo po železnih rudnikih v Bohinju in ob Krki, danes so te fužine opustili; tem večjega pomena sta veliki premogovnik Zagorje-Trbovlje-Hrastnik ob kranjsko-štajerski meji ter idrijsko živo srebro. Premog in živo srebro sta največje bogastvo naših gora. A tudi drugih rud ne manjka: srebra, svinca, bakra, boksita, mangana, antimona in morske soli. — Zemljevid, prvi te vrste na Slovenskem, bo zanimal poleg prirodoslovca in geografa tudi vse one, ki so vneti za gospodarski napredek našega naroda, ki mu je treba poleg kmetijstva tudi rudarstva in obrti.

M. P.

Viktor Steska, Slikar Janez Wolf (1825—1884). Pomnoženi ponatisk iz „Dom in Sveta“. V Ljubljani, 1910. 8°. 121 str. Cena K 1.—

Steska, marljivi in vestni nabiratelj gradiva za bodočo zgodovino slovenske umetnosti, nam je opisal življenje in delovanje odličnega slikarja J. Wolfa, ki je posvetil svoj kist predvsem cerkveni umetnosti. Življenjepiš nam razgrinja umetnikovo romantično mladost na Dolenjskem, vojaško življenje v Italiji v burnih letih 1848. in 1849. ter žalostne družinske razmere, ki so mu često grenile veselje do dela. Že kot častnik je obiskoval akademijo v Benetkah in ko je dal slovo vojaškemu stanu, se je popolnoma posvetil slikarstvu. L. 1858. se je vrnil v Ljubljano, kjer mu ni manjkalo naročil. Wolf je bil spreten risar in dober kolorist ter je delal za nizke cene. Znamenite so njegove freske. Steska našteva v časovnem redu njegove mnogoštevilne slike po raznih cerkvah na Kranjskem, Štajerskem in Goriškem. V 26. letih je ustvaril mnogo, akoravno mu življenje ni kazalo prijaznega lica, kakor tudi ne drugim našim umetnikom. — Velik je bil Wolfov vpliv na sodobno slikarstvo;

„Ljubljanski Zvon“ 3. XXXI. 1911.

12